

VZPOMÍNÁME: VOLNÝ ČAS

AKTIVITA: VOLNÝ ČAS

Anotace:	Žáci se prostřednictvím aktivity seznamují se způsoby trávení volného času v socialistickém Československu a porovnávají je se současností. Zároveň reflektují rozdíly mezi tehdy oficiálně povolenými a běžně nedostupnými společenskými aktivitami.
Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:	ZV a GV: člověk a společnost, umění a kultura, jazyk a jazyková komunikace OV: společenskovední vzdělávání, jazykové vzdělávání a komunikace
Průřezová témata:	ZV a GV: OSV, VDO (ZŠ), VMEGS OV: OVDS, ČŽP
Klíčové kompetence:	ZV a GV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské OV: k učení, k řešení problémů, komunikativní, sociální a personální, občanské kompetence a kulturní povědomí
Doporučený věk:	10–21 let
Cíle:	Žáci: - seznamují se s příklady trávení volného času v socialistickém Československu - reflektují rozdíly mezi tehdy oficiálně povoleným a běžně nedostupným trávením volného času - uvědomují si výhody demokratického státu
Délka:	45 min (včetně projekce filmu, bez rozhovoru se členem rodiny)
Pomůcky:	- psací potřeby - PRACOVNÍ LIST skupiny
Postup:	- Nejprve položíme žákům otázku: <i>Jak trávíte svůj volný čas?</i> Můžeme se také zeptat: <i>Jak jste trávil (budete trávit) čas o letních (zimních) prázdninách?</i> Žáci volně odpovídají. - Následuje projekce filmu. - Bezprostředně po projekci vyzveme žáky, ať odpovídají na otázku: <i>Jak se trávil volný čas v socialistickém Československu?</i> Odpovědi můžeme zapisovat na tabuli a porovnat je se současnými způsoby trávení volného času, kterým jsme se věnovali před filmem. Můžeme položit také otázku: <i>Jaké jsou rozdíly mezi současnými způsoby trávení volného času a dobou</i>

komunismu? Co je naopak stejné?

4. Žáky rozdělíme do skupin po čtyřech a rozdáme jim **PRACOVNÍ LIST**. Vyzveme je, aby si přečetli jednotlivé příklady trávení volného času před rokem 1989. Pokud některému z pojmů nerozumí, společně si jej vysvětlíme.
Poznámka: Doporučujeme si lístečky s příklady předem nastříhat, aby žáci měli více času na vypracování.
5. Žáci jednotlivé lístečky s příklady přiřazují do tabulky v **PRACOVNÍM LISTU** podle toho, zda se daná činnost v tehdejší době běžně mohla, nebo nemohla realizovat. Na vypracování PL necháme žákům cca 10 minut.
6. Každá skupina si vybere svého mluvčího. Čteme jednotlivé příklady trávení volného času a mluvčí skupinek doplňují, kam lísteček přiřadili a proč.

Reflexe:

Proběhne formou diskuze, ve které se žáků ptáme: *Jak se lišilo trávení volného času v minulosti od toho dnešního? Co bylo podobné? Co naopak odlišné? Co vás nejvíce překvapilo?* Diskuzi se snažíme žáky přimět k tomu, aby si uvědomili, jak komunistický režim zasahoval do trávení volného času, jak nebylo možné jej prožívat svobodně jako v současnosti. Do reflexe bychom měli také zařadit vzpomínky členů rodiny podle **PRACOVNÍHO LISTU B**.

Poznámka:

Námět na „domácí“ reflexi filmu metodou orální historie: Vyzveme žáky k rozhovorům s rodiči, prarodiči nebo známými na téma způsoby trávení volného času v době komunistického režimu. Žákům můžeme nabídnout ke zpracování následující otázky: *Vzpomeneš si, jak jsi běžně trávil/a volný čas před rokem 1989? Utkvěl ti v paměti nějaký film, televizní pořad nebo kniha z té doby? Podařilo se ti dostat k něčemu, co nebylo běžně dostupné?* Vzpomínky rodinných příslušníků mohou žáci nahrát i do telefonu a přepsat. Následující hodinu pak proběhne společná reflexe a vyhodnocení odpovědí.

Zkušenosti z praxe:

Lekci jsem prováděl v kvartě (9. třídě) v bloku dějin 20. století. Myslím si, že se hodí i do tematických bloků týkajících se např. trávení volného času, hudby či obecně kultury v jiných předmětech. Téma je zajímavé a žákům blízké, proto úvodní otázka dobře funguje. Samotný film přináší zajímavé možnosti pro další práci, protože se vlastně jedná o vzpomínky pamětníků zachycené pro žáky v poměrně vzdálené době. Nabízejí se tak nejruznější srovnání. Následná práce s pracovním listem vyžaduje podle mého názoru určitou předběžnou znalost žáků, protože ne na všechny otázky z pracovního listu dokument dává odpověď. Proto bych hodinu použil jako rozšíření hodin o politických dějinách. Nejen do dalších hodin týkajících se dějin otevírá témata závěrečná reflexe. Nabízí se nejen srovnání, ale např. možnost věnovat se blíže určitým fenoménům popsaným v dokumentu (např. matějská pouť, taneční zábava, sběratelství apod.). Rozvíjející mimoškolní aktivita poskytuje zajímavý námět na možný projekt.

Jan Novák, Gymnázium Nad Kavalírkou, Praha

VZPOMÍNÁME: VOLNÝ ČAS

PRACOVNÍ LIST A

Přečti si příklady trávení volného času a rozhodni, co z nich se v době komunistického Československa běžně mohlo dělat, a co naopak nemohlo.

představení v divadle Semafor

.....

letní prázdniny ve Francii

.....

členství v Pionýru

.....

promítání Hvězdných válek (Star Wars) v kině

.....

velký rockový hudební festival

.....

diskotéka

.....

lyžování v rakouských Alpách

.....

nákup knihy západního autora v anglickém originále

.....

sledování Československé televize

.....

chalupaření

.....

koncert populární americké skupiny

.....

sbírání céček

.....

dovolená v Jugoslávii

.....

poslech nahrávky Karla Kryla

.....

matějská pouť

.....

výlet na hrad Křivoklát

.....

nákup originálních džínů

.....

skautský tábor

.....

koncert Michala Davida

.....

poslech rozhlasové stanice Svobodná Evropa

.....

běžně se mohlo

běžně se nemohlo